

PAŠTU NEBUS SIUNČIAMA

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

VšĮ Prieraišiosios tėvystės centro vadovei
V. Pilipauskaitei-Butkienei

2012-07-04 Nr. (10.3-33) 10 - 5732

Lietuvos psichologų sąjungos prezidentui
E. Kazlauskui

Į 2012-04-11 Nr. 2012/IR008

DĖL GIMDYMŲ NE SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE REGLAMENTAVIMO

Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama išsamiai išnagrinėti Jūsų siūlymą dėl gimdymų namuose reglamentavimo, nuomonę šiuo klausimu paprašė pateikti Lietuvos akušerių ginekologų draugijos, Lietuvos akušerių sąjungos, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Akušerijos ir ginekologijos klinikų, Lietuvos gydytojų sąjungos, Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos ir Moterų informacijos centro. Šis klausimas buvo aptartas Lietuvos akušerių sąjungos valdybos ir Lietuvos akušerių ginekologų draugijos valdybos posėdžiuose. Atsakymus gavome iš abiejų universitetų Akušerijos ir ginekologijos klinikų, Lietuvos akušerių sąjungos ir Lietuvos akušerių ginekologų draugijos. Specialistai vieningai sutaria, kad saugiausia vieta moteriai gimdyti, net ir esant mažai rizikai, yra akušerijos stacionaras. Iš anksto numatyti, kad gimdymas bus be komplikacijų neįmanoma ir bet kuriuo momentu gimdyvei ar naujagimiui gali prireikti skubios pagalbos, kuri gali būti suteikta tik akušerijos stacionare.

Lietuvos akušerių ginekologų draugijos nuomone, planuoto gimdymo namuose klausimas išlieka jautrus ir kontroversiškas. Atlikta nemažai įrodymais pagrįstų mokslinių studijų, kurios lygina planuotų gimdymų ligoninėje ir namuose rezultatus. Nors gimdant namuose sumažėja intervencijų gimdyvėms, perinatalinis mirtingumas išlieka panašus, tačiau naujagimių mirtingumo rizika yra 2-3 kartus didesnė.

Specialistų nuomonė dėl gimdymo namuose išsiskyrė: vieni kategoriškai prieštarauja planuoto gimdymo namuose reglamentavimui, kiti, pripažindami, kad šis reiškinys nėra skatintinas, neprieštarautų jo reglamentavimui.

Lietuva deda daug pastangų siekdama užtikrinti gimdyvėms ir naujagimiams teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų saugumą bei sudaryti kuo palankesnes ir artimesnes namų aplinkai sąlygas gimdyvėms ir naujagimiams sveikatos priežiūros įstaigose. Šiam tikslui pasiekti įstaigos yra aprūpinamos moderniais medicinos prietaisais, modernizuojama jų infrastruktūra, gimdyje leidžiama dalyvauti moters artimiesiems, įstaigos skatinamos siekti naujagimiams palankios ligoninės statuso (šį kriterijų yra numatyta įtraukti į stacionarines paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklos efektyvumo kokybinių kriterijų sąrašą). Per pastaruosius 20 metų Lietuvai jau pavyko pasiekti gerų rezultatų ir žymiai sumažinti nėščiųjų, gimdyvių ir kūdikių mirtingumo rodiklius. Akušerijos paslaugų teikimas namuose, t. y. vietoje, kurioje nėra galimybės suteikti reikiamos pagalbos gimdyvei ir naujagimiui, būtų tam tikras žingsnis atgal.

Teisinės ir finansinės atsakomybės už pagalbos namuose teikimą perkėlimas sveikatos priežiūros specialistui ir įstaigai nebūtų priimtinas.

Be to, gimdymo namuose klausimas yra susijęs ne vien tik su moters, bet ir su valstybės pasirinkimu. Būtent valstybė nustato, kokios asmens sveikatos priežiūros paslaugos yra priimtinos, prieinamos ir tinkamos.

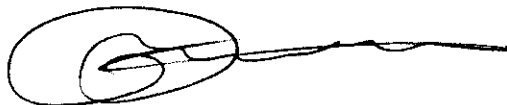
Jūsų kreipimesi minimoje Europos Žmogaus Teisių Teismo byloje Ternovszky prieš Vengriją konstatuota, kad „teisinio užtikrintumo nebuvimas ir sveikatos priežiūros specialistams kylanti grėsmė apribojo Pareiškėjos pasirinkimą norint gimdyti namuose“, „ši situacija yra nesuderinama su „numatomumo“ principu, taigi ir su pačia „teisėtumo“ sąvoka, todėl buvo pažeistas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnis. Nagrinėtoje byloje buvo konstatuota, kad nacionalinėje teisėje įtvirtinta norma Vengrijos Vyriausybė buvo įpareigota poįstatyminiais teisės aktais reglamentuoti su gimdymu namuose susijusių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, tačiau to nepadarė.

Viena vertus, vadovaujantis Europos Žmogaus Teisių Teismo byloje Ternovszky prieš Vengriją išdėstytais motyvais, jog valstybė turi užtikrinti nėščiosios teisę rinktis kur gimdyti, Lietuvoje turėtų būti reglamentuojama, kokia tvarka turėtų būti teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos nėščiajai nusprendus gimdyti namuose. Tačiau toje pačioje Europos Žmogaus Teisių Teismo byloje Ternovszky prieš Vengriją taip pat pripažinta, kad būtent valstybei yra suteikiama laisvė reglamentuoti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, užtikrinant tinkamą pusiausvyrą tarp visuomenės interesų ir asmens teisės.

Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjas Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 102-2312; 2004, Nr. 68-2365) 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtino principinę nuostatą, kad gydytojas verstis medicinos praktika gali tik sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje licenciją teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099) 2 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad sveikatos priežiūros priimtinumai yra valstybės nustatyta tvarka pripažįstamos sveikatos priežiūros sąlygos, užtikrinančios sveikatos priežiūros paslaugų ir medicinos mokslo principų bei medicinos etikos reikalavimų atitiktį. To paties straipsnio 10 dalis nustato, kad sveikatos priežiūros prieinamumas yra valstybės nustatyta tvarka pripažįstamos sveikatos priežiūros sąlygos, užtikrinančios asmens sveikatos priežiūros paslaugų ekonominį, komunikacinį ir organizacinį priimtimumą asmeniui ir visuomenei. To paties straipsnio 11 dalis nustato, kad sveikatos priežiūros tinkamumas yra valstybės nustatyta tvarka pripažįstamos sveikatos priežiūros sąlygos, užtikrinančios sveikatos priežiūros paslaugų bei patarnavimų kokybę ir efektyvumą.

Sveikatos apsaugos ministerija siekia užtikrinti kiek galima saugesnes sveikatos priežiūros paslaugas gimdyvei ir naujagimiui, kad netikėtai kilus komplikacijų būtų galima laiku suteikti visą įmanomą pagalbą. Tokia pagalba yra galima tik akušerijos stacionare, todėl Sveikatos apsaugos ministerija neplanuoja inicijuoti teisės aktų pakeitimų, kurie reglamentuotų akušerijos paslaugų teikimą namuose.

Sveikatos apsaugos ministras

Raimondas Šukys